

Verslag Marktconsultatie Jeugdhulp met Verblijf (16-23 jaar): Inzichten van zorgaanbieders

Datum: 17-02-2025

Inleiding

Op 30 oktober 2023 is de marktconsultatie Jeugdhulp met verblijf 16-23 jaar in de Regio Gooi en Vechtstreek gestart. Tijdens de kick-off werd het kernprobleem gepresenteerd: een tekort aan passende woon- en verblijfsplekken met begeleiding voor jongeren van 16 tot 23 jaar met diverse problematieken. De bijeenkomst bracht 11 zorgaanbieders bijeen, en hun input is op 2 november 2023 gepubliceerd in een verslag op TenderNed.

Tweede plenaire bijeenkomst op 13 mei 2024

Voor deze tweede plenaire bijeenkomst zijn er in totaal 17 zorgaanbieders uitgenodigd om input te halen bij de aanbieders over het verblijf voor genoemde doelgroep en door te praten over het zorglandschap in de regio Gooi en Vechtstreek.

Doel

De bijeenkomst richtte zich op het delen van de analyse van de huidige maatwerkcontracten en het bespreken van verbeterpunten in het zorglandschap. Zorgaanbieders ontvingen vooraf twee kernvragen:

1. *Waarom schiet de huidige inrichting van het zorglandschap tekort?*
2. *Moeten we de doelgroep als één geheel zien, of verdelen in subdoelgroepen? Zo ja, welke?*

Aanwezige zorgaanbieders:

Vertegenwoordigers van organisaties als Stichting Forniamo, Youké, Stichting Driestroom, Stichting Care & Coaching, Kwintes, Ocura/ Providus, Leger des Heils, Multi Plus Zorg, Pluryn, en Lage Landen Zorg aanwezig. Elke aanbieder gaf inzichten in de problemen en mogelijke oplossingen.

Belangrijkste bevindingen en inzichten

Redenen waarom het huidige zorglandschap tekortschiet:

- **Complexe doelgroep:** Jongeren kampen met meervoudige problematiek zoals trauma's, hechtingsstoornissen, en complexe gezinssituaties.
- **Gebrek aan flexibiliteit:** Het huidige gestandaardiseerde verblijfsaanbod en de wijze waarop dat is ingericht en ingekocht kan niet inspelen op de diversiteit binnen de doelgroep.
- **Hiaten in het aanbod:** Kleinschalige woonvormen, crisisopvang, en passende uitstroomplekken ontbreken c.q. anders inrichten.
- **Schotten tussen systemen:** Overgangen tussen Jeugdwet en WMO verlopen moeizaam, wat continuïteit van zorg belemmert.
- **Samenwerking:** Zorgaanbieders maken onvoldoende gebruik van elkaars expertise, mede door gebrekkige coördinatie.

Waarom maatwerk essentieel is:

- Met maatwerk wordt bedoeld dat de zorg die geleverd wordt naadloos aansluit bij de individuele behoeften, wensen en het leven van de cliënt.
- **Unieke behoeften:** De zorgvraag varieert sterk per individu en vereist een persoonlijke aanpak.

- **Aanvulling op standaardcontracten:** Veel jongeren vallen buiten het bestaande productenboek, wat aanvullende afspraken noodzakelijk maakt.
- **Innovatie en specialisatie:** Kleinschalige voorzieningen en creatieve oplossingen zijn nodig om te voldoen aan complexe hulpvragen.

Voorgestelde oplossingen

Flexibiliteit en maatwerk:

- Creëer ruimte binnen contracten om op specifieke behoeften in te spelen, bijvoorbeeld met kleinschalige alternatieve residentiële locaties (zoals KAR).
- Stel crisisopvang beschikbaar om verstoringen in reguliere verblijfgroepen te voorkomen.

Samenwerking en kennisdeling:

- Zorg voor betere afstemming tussen aanbieders onderling en tussen verwijzers en aanbieders. Stimuleer kennisdeling om expertise te benutten.
- Verhoog de betrokkenheid van gemeenten bij het bevorderen van samenwerking.

Aanpak voor specifieke subdoelgroepen:

- Overweeg subdoelgroepen binnen de brede doelgroep, zoals jongeren met LVB, psychiatrische problemen, of ernstige gedragsproblemen.
- Zorg voor nauwere samenwerking met de GGZ gezien de aanwezigheid van psychiatrische en trauma-gerelateerde problematiek.

Betere plaatsingsmogelijkheden:

- Meer kleinschalige woonvormen buiten woonwijken om overlast te minimaliseren.
- Maak afspraken over acceptatieplicht van jongeren door aanbieders, inclusief duidelijke argumentatie bij weigering.

Vier vervolggesprekken

In de vier vervolggesprekken die daarop volgden, werden diverse onderwerpen besproken met betrekking tot het zorglandschap voor jongeren met complexe problematiek. Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste punten en conclusies.

Bij de vervolggesprekken waren de volgende zorgaanbieders aanwezig: Leger des heils, Pluryn, Youké, Driestroom, Prodeba, Kwintes, Lage Landen Zorg, Leven & Zorg Jeugd GGZ, Ocura / Providus, Omega Groep, Care & Coaching, Cosmo Zorg en Multi Plus Zorg.

1. Terugblik en context

- Jongeren met complexe problemen vormen een diverse doelgroep. Sommigen kunnen worden geholpen binnen het huidige aanbod, maar dat aanbod moet beter aansluiten qua beschrijving en tarieven.
- Maatwerk is essentieel voor een specifieke groep jongeren, maar het huidige contract biedt daarvoor onvoldoende flexibiliteit.
- Forensische jongeren vormen een bijzondere uitdaging. Zij passen vaak niet in reguliere woongroepvoorzieningen en hebben specialistische begeleiding nodig.

2. Subdoelgroepen en uitdagingen

- De doelgroep is zeer divers. Subgroepen zoals jongeren met een forensische achtergrond, LVB-problematiek, of meervoudige problematiek (trauma, verslaving) vragen om specifieke aanpakken.
- Jongeren in grote groepen of met standaardoplossingen voelen zich vaak niet gezien of gehoord, wat tot uitval leidt.

- Matching binnen groepsverblijven is cruciaal, vooral om crisisgevallen te voorkomen.
- Er is spanning tussen visie en praktijk: verwijzers en aanbieders verschillen vaak van mening over de juiste aanpak.

3. Huidige knelpunten in contracten

- Het huidige contract biedt onvoldoende ruimte qua inhoud en tarieven om in te spelen op individuele behoeften.
- Jongeren met intensieve zorgvragen, zoals één-op-één begeleiding of zeer kleinschalige voorzieningen, vallen buiten het reguliere contract.
- Sommige aanbieders signaleren dat zij niet de ruimte hebben om flexibele oplossingen te bieden.
- Verwijzers kiezen vaak direct voor maatwerkoplossingen buiten gecontracteerde aanbieders, zonder dat er een structureel gesprek plaatsvindt over wat mogelijk is binnen bestaande contracten.

4. Visie en samenwerking

- In de Regio Gooi en Vechtstreek hebben we sinds een aantal jaren de visie "*Zo thuis mogelijk opgroeien*". Deze visie wordt gedragen en wordt als zodanig gehanteerd, maar dit is niet altijd haalbaar voor jongeren met ernstige problematiek. Soms is een andere definitie van "thuis" nodig.
- Samenwerking tussen gecontracteerde en niet-gecontracteerde aanbieders moet worden verbeterd. Het RET (Regionaal Expert Team) kan hierin een belangrijke rol spelen, maar er is ook behoefte aan duidelijke afspraken en mandaten.
- Er moet meer aandacht komen voor multiculturele aanpak, cultuur sensitief werken etc. Jongeren met een migratieachtergrond blijven vaak onder de radar of hebben specifieke behoeften die onvoldoende worden erkend.

5. Oplossingen en aanbevelingen

- **Flexibiliteit in contracten:** Meer ruimte in contracten voor kleinschalige en intensieve zorgvormen.
- **Routine en samenwerking:** Voorstellen om standaard een overlegsessie te organiseren met gecontracteerde aanbieders voordat maatwerk wordt ingeschakeld.
- **Gebruik van expertise:** Het RET kan als platform fungeren om casussen te bespreken en oplossingen te zoeken samen met verwijzers en aanbieders.
- **Multiculturele aanpak:** Actieve samenwerking zoeken met initiatieven die ervaring hebben met jongeren met een migratie achtergrond.
- **Randvoorwaarden verbeteren:** Zowel de inhoud als de kwaliteit van (ambulante) zorg moet beter worden afgestemd om duurzame oplossingen te bieden.

6. Langetermijnvisie

- Kleinschalige woonvoorzieningen zijn niet voldoende om alle problemen op te lossen. Alternatieve aanpakken en meer innovatie zijn nodig.
- Het streven naar nul gesloten jeugdzorg en afbouw van verblijfsvoorzieningen moet gepaard gaan met nieuwe methoden om meervoudige problematiek effectief aan te pakken.

Uit de gesprekken met aanbieders over een passende ondersteuning aan jongeren met complexe problemen, zoals gedragsproblemen en meervoudige zorgbehoefte komt het volgende beeld naar voren: De focus ligt op het bieden van maatwerkoplossingen, kleinschalige woonvoorzieningen, en het verbeteren van samenwerking tussen verwijzers, zorgaanbieders en gemeenten.

Hoofdpunten uit de vier vervolggesprekken:

1. **Visie van de Regio en gemeenten:** De Regio heeft een visie ontwikkeld, "Zo Thuis mogelijk opgroeien", waarbij het doel is jeugdigen zoveel mogelijk in een veilige en passende thuisomgeving te laten opgroeien. Er is behoefte aan meer afstemming en samenwerking om de juiste zorg en ondersteuning te bieden, vooral in gevallen van jeugdigen die complexe problematiek vertonen.

2. **Uitdagingen in samenwerking:** Er wordt vaak geconstateerd dat verwijzers (zoals jeugdbeschermers) en aanbieders van zorg niet altijd op één lijn zitten over de benodigde ondersteuning voor jeugdigen. Dit kan leiden tot verwarring en vertraging bij het bieden van de juiste zorg.
3. **Knelpunten en contracten:** Er is een signaal dat de huidige zorgcontracten niet voldoende flexibiliteit bieden om in te spelen op de specifieke behoeften van jeugdigen. Kleinschalige woonvoorzieningen, hoewel belangrijk, bieden niet altijd de oplossing voor de verschillende zorgvragen die er zijn.
4. **Kleinschalige woonvoorzieningen en alternatieven:** Huidige woonvoorzieningen ombouwen naar kleinschalige woonvoorzieningen is niet voldoende om alle knelpunten op te lossen. Er is echter behoefte aan alternatieven voor jeugdigen met complexe problematiek. De focus verschuift naar het creëren van passende zorg in meer diverse vormen, inclusief de mogelijkheid om met meerdere zorgaanbieders samen te werken om maatwerkoplossingen te bieden.
5. **Uitstroom en zelfstandig wonen:** De overgang van gesloten jeugdzorg naar meer open of kleinschalige vormen van wonen wordt als een belangrijke uitdaging gezien, vooral voor jongeren die op latere leeftijd, bijvoorbeeld na 18 jaar, in de jeugdzorg blijven zitten. Er zijn zorgen over de financiering en ondersteuning na de 18e verjaardag, vooral omdat het proces van zelfstandig wonen vaak complex is en maatwerk vereist.
6. **Maatwerkoplossingen en ondernemerschap:** Verschillende zorgaanbieders benadrukken het belang van maatwerk voor jeugdigen. Dit kan variëren van intensieve begeleiding en behandeling in kleinere groepen tot meer zelfstandige woonmogelijkheden. Er wordt ook gewezen op de meerwaarde van ondernemerschap en de mogelijkheid voor zorgaanbieders om flexibeler om te gaan met de zorgbehoeften van deze jongeren.
7. **Crisisinterventies en doorstroom:** Het is duidelijk dat sommige jongeren tijdelijk uit huis geplaatst moeten worden om crises te kunnen afhandelen. Er is echter een tekort aan geschikte crisisplaatsen in de regio, wat kan leiden tot lange wachttijden en onvoldoende doorstroom naar permanente zorgoplossingen.
8. **Behandeling en begeleiding:** In de gesprekken wordt ook het verschil tussen behandeling en begeleiding besproken. Het is duidelijk dat sommige jongeren naast begeleiding ook intensieve behandelingen nodig hebben, waarvoor externe expertise nodig kan zijn. De zorg voor jongeren met zware gedrags- of psychische problemen vereist een goed georganiseerde samenwerking tussen verschillende zorgverleners.
9. **Woningbehoeften:** Zorgaanbieders wijzen op het belang van samenwerking met woningbouwverenigingen en gemeenten om geschikte woonplekken voor jongeren te organiseren. Er wordt gepleit voor flexibele contracten die ruimte bieden voor tijdelijke of bovenregionale plaatsingen om leegstand te voorkomen en doorstroom te bevorderen.

De deelnemers hebben tijdens de bijeenkomsten ook ingezoomd op de groep jongeren met complexe problematiek, (Psychiatrische en Gedragsstoornissen) waaronder PGA jongeren en andere kwetsbare groepen. Hier volgt een samenvatting van de belangrijkste punten:

1. **Plaatsing van jongeren:** Er is discussie over de juiste locatie voor jongeren, met name PGA-jongeren. Sommigen vinden dat deze jongeren dicht bij hun thuisomgeving geplaatst moeten worden, terwijl anderen pleiten voor plaatsing verder weg, bijvoorbeeld in de polder. De keuze wordt vaak bepaald door de specifieke kwetsbaarheid van de jongeren.
2. **Aanbod en begeleiding:** Er wordt gesproken over de kwaliteit van het aanbod voor begeleiding, waarbij sommige organisaties stellen dat het huidige aanbod voor PGA-jongeren te beperkt is om effectief te begeleiden. Het belang van kleinere groepen en individueel maatwerk wordt benadrukt, evenals het belang van dagstructuur en stabiliteit voor de jongeren.
3. **Contracten en flexibiliteit:** Er is kritiek op de huidige contracten, die onvoldoende flexibiliteit bieden voor maatwerk en niet goed inspelen op de specifieke behoeften van jongeren. Er wordt gepleit voor maatwerkcontracten die beter aansluiten op de zorgvraag en het tarief. Sommige zorgaanbieders ervaren de contracten als te rigide, vooral als het gaat om het aantal jongeren per groep en de zorgintensiteit.
4. **Kleinschaligheid en zorgstructuur:** Er is een trend naar kleinschalige zorg, waarbij jongeren in kleinere groepen of zelfs individueel worden geplaatst. Dit biedt voordelen, maar brengt ook extra kosten met zich mee. De discussie gaat over hoe kleinschalige zorg kan worden ingekocht en gefinancierd zonder verlies van kwaliteit of toereikende zorg.
5. **Samenwerking tussen zorgaanbieders:** Er is een sterke wens om de samenwerking tussen zorgaanbieders te verbeteren, vooral in de regio. Dit zou moeten leiden tot meer gezamenlijke

- oplossingen voor de zorgvraag van jongeren, vooral als het gaat om complexe casussen. Er wordt gepleit voor een gezamenlijke aanpak en meer transparantie tussen zorgaanbieders en verwijzers.
6. **Zorg voor specifieke doelgroepen:** De verschillende zorgaanbieders hebben ervaring met diverse doelgroepen, zoals jongeren met psychische aandoeningen, traumaverwerking (bijvoorbeeld vluchtelingen), en andere gedrags- of gezinsproblemen. Er wordt benadrukt dat er specialistische kennis nodig is om deze groepen effectief te ondersteunen, en dat bepaalde casussen, zoals jongeren die uit een gesloten instelling komen, intensieve zorg vereisen.
 7. **Financiën en tariefstructuur:** Er is onvrede over de manier waarop tarieven worden bepaald, waarbij sommige aanbieders vinden dat de tarieven te laag zijn om kleinschalige zorg te bieden. Er wordt gepleit voor een flexibelere benadering van tarieven, waarbij de zorgbehoefte van de jongere centraal staat.
 8. **Oplossingen voor de toekomst:** Er wordt gesproken over het zoeken naar oplossingen voor de toekomst, waarbij meer flexibiliteit en maatwerk in de zorg centraal staan. Er is een sterke focus op regionale samenwerking, kleinschaligheid, en het afstemmen van zorgcontracten op de specifieke behoeften van jongeren.

De discussie illustreert de complexe en dynamische zorgbehoeften van kwetsbare jongeren en de zoektocht naar effectieve zorgmodellen die zowel de jongeren als zorgaanbieders ten goede komen.

Conclusie

De bijeenkomsten benadrukken de noodzaak van een meer flexibel, op maat ingericht zorgsysteem dat inspeelt op de specifieke behoeften van kwetsbare jongeren. Het succes hangt af van samenwerking, innovatie, en een duidelijke visie op de doelgroep. Verdere sessies en werkgroepen zijn nodig om concrete stappen te formuleren.

Er is brede overeenstemming over de visie "*Zo thuis mogelijk opgroeien*", maar de uitvoering daarvan vraagt om flexibiliteit, innovatie en betere samenwerking. Zowel het zorgaanbod als de contractuele afspraken moeten worden aangepast om jongeren met complexe problematiek beter te kunnen ondersteunen.

Er is een breed gedeelde consensus dat kleinschalige woonvormen alleen niet voldoende zijn voor het oplossen van de complexe zorgvragen van jeugdigen. Er is behoefte aan meer flexibiliteit in zorgcontracten, betere samenwerking tussen verschillende zorgaanbieders en gemeenten, en een focus op maatwerkoplossingen voor elke individuele situatie. De overgang van gesloten zorg naar open zorg is een uitdaging, en er is een nadruk op de ontwikkeling van alternatieven en zelfstandige woonmogelijkheden. Het vraagstuk van jeugdzorg vereist zowel structurele als flexibele aanpakken om de groeiende en diverse zorgbehoeften effectief aan te pakken.

Hoe nu verder?

In de tweede helft van 2025 gaan de Regio en de gemeenten verder aan de slag met dit onderwerp. In opdracht van de gemeenten bereiden we een aantal maatregelen voor om te komen tot oplossingen voor verblijfsvoorzieningen.

Maatregelen:

1. **Stimuleren van 'zo thuis mogelijk' opgroeien**
We zetten in op het minimaliseren van plaatsingen en het ontwikkelen van alternatieven die kwetsbare jongeren de mogelijkheid bieden om zo thuis mogelijk op te groeien. Dit doen we samen met aanbieders. Denk hierbij aan intensief ambulante teams.
2. **Positioneren van het RET**
Door ontwikkelen van het RET als platform waar complexe casuïstiek wordt besproken en het leveren maatwerk oplossingen.
3. **Bevorderen van uitstroom en begeleid wonen**
We stimuleren de uitstroom uit residentiële verblijfsvoorzieningen en bieden begeleid wonen aan jongeren die nog niet volledig zelfstandig kunnen wonen. Dit gebeurt in samenwerking met collega's van de Wmo en Beschermd Wonen (BW).
4. **Voortzetting van 'Kamer met Aandacht'**
Het initiatief 'Kamer met Aandacht' wordt de komende vier jaar voortgezet.